

Novelty. The concept suggested by the authors has allowed to place some models of Space into the East Podillya towel ornaments and to penetrate into semantics of these ornaments.

The practical significance. The research has shown the originality of some Podillya towel ornaments and their connection with the ornaments of artifacts from Trypillya.

Key words: structure of Space and the Body of the Goddess, ornaments of towels, Space as a tree, Space as a vase.

Надійшла до редакції 18.11.2016 р.

УДК 392.51:398.838

ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СТРУКТУРИ ВЕСІЛЬНОГО ЦИКЛУ

Кухаренко Олександр Олександрович, кандидат філологічних наук,
доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків
art-red@ukr.net

Структура весільного циклу являє собою поділ обрядів на чотири малі цикли, які відображають переходи дійових осіб на якісно нові рівні. Малі цикли, в свою чергу, поділяються на окремі обряди та епізоди цих обрядів, котрі являють собою події певного ритуального дійства. Така структура дозволяє досліджувати архетипи, імена-функції, віддзеркалення, повтори, метаморфози персонажів, зміни сакрального хронотопа.

Ключові слова: українське весілля, обрядовий цикл, структурні дослідження, обряди переходу, ім'я-функція.

Постановка проблеми. Структурний метод має значні перспективи наукових досліджень національних обрядів. Для продуктивного студіювання в даному напрямі слід створювати структури, які б дозволили вжити вказаний метод і отримати певний результат.

Аналіз досліджень та публікацій. До структурного методу дослідження вдавалися А. Байбурін, К. Леві-Стросс, В. Пропп, В. Топоров, Б. Успенський. Дослідженням української весільної обрядовості присвятили праці В. Балушок, О. Боряк, І. Ігнатенко, Г. Кабакова, О. Кісь, С. Лашенко, М. Маєрчик. Найближчими до запропонованої є концепції А. Байбурина та М. Маєрчик, однак, на відміну від приведеної тут структури, їх дослідження не мають такого широкого й різнопланового простору для студіювання.

Мета дослідження: на основі створеної структури весільної обрядовості дослідити, проаналізувати та зіставити кожен обряд весільного циклу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Структуру українського весільного обряду, що дозволяє досліджувати як увесь ритуальний цикл, так і окремі його епізоди, вдалося створити в попередній праці, присвяченій виконанню саме такого завдання [3]. У результаті отримано достатньо струнку конструкцію, яка виглядає наступним чином:

І етап (парубок – дівка)

1. Пролог до весільної дії – досягнення згоди

- 1.1. Рада парубка з батьками щодо вибору дівки як майбутньої дружини.
- 1.2. Перемовини (рада) матері (свахи, родички) парубка з батьками дівки.

2. Сватання (вечір)

- 2.1. Парубок запрошує односельців бути за сватів.
- 2.2. Прихід сватів до помешкання батьків дівки.
- 2.3. Традиційний ритуал сватання та отримання згоди дівки й батьків.
- 2.4. Скликання сусідів «на першу чарку».

3. Заручини (вечір того ж дня чи через деякий час)

- 3.1. Парубок з дружком, сватами, родиною та музиками йде до хати дівки.
- 3.2. Після гостини дівка подає сватам рушники, а парубку – хустку.

II етап (наречений – наречена)

- 3.3. Батьки благословляють наречених іконами та хлібом.
- 3.4. Гуляння молоді; наречений зостається ночувати з нареченою.
4. Розглядини або домовини (день у нетривалому часі після заручин)
- 4.1. Родина нареченої йде до батьків нареченого.
- 4.2. Гості оглядають господарство й помешкання нареченого.
- 4.3. Домовленість (рада) про організацію весілля та кількість подарунків.

- 4.4. Гостина родини нареченої батьками нареченого.
- 4.5. Повернувшись додому розповідають нареченій про те, що має суджений.

5. Торочини (один із вечорів напередодні весілля)

- 5.1. Наречений запрошує друзів, а наречена друзок.
- 5.2. Дівчата збираються в нареченої й торочать рушники.
- 5.3. Прихід нареченого з друзками та музиками. Загальна вечеря й танці.

6. Бгання короваю, шишок і верчів (п'ятниця чи субота)

- 6.1. Запрошені коровайниці приносять інгредієнти для випічки.
- 6.2. Два табори – «хлопці» й «дівчата» – змагаються за лопату.
- 6.3. Пошанування діжі: «діжу носять на руках».

7. Вильце чи дівич-вечір (суботній вечір напередодні весілля)

- 7.1. Наречені з друзками й друзками запрошують односельців на весілля.
- 7.2. Наречена через послів відправляє нареченому сорочку.
- 7.3. Прохід нареченого; дарує нареченій чоботи.
- 7.4. Друзка пришиває до шапки нареченого квітку.
- 7.5. Загальна вечеря з танцями; наречений із друзком ночують у нареченої.

8. Весілля (неділя з ранку до вечора)

- 8.1. Наречені вранці йдуть до церкви, наречена повертається додому.
- 8.2. Наречений з гостями приходить до хати нареченої.
- 8.3. Наречена дарує нареченому хустку, а сватам рушники.
- 8.4. Усі відправляються до церкви, окрім матері нареченої.
- 8.5. Вінчання в церкві.

III етап (молодий – молода)

- 8.6. Зустріч молодих удома в нареченої.
  - 8.7. Потрійний обвід друзком молодих навколо діжі та весільного столу.
  - 8.8. Гості обідають; молоді нічого не їдять.
  - 8.9. Молодий повертається додому без молодої.
  - 8.10. Під час обіду в молодого збирають гроші «на дорогу».
  - 8.11. Молодий їде до молодої з подарунками.
  - 8.12. Молодь за викуп дозволяє зайти у ворота.
  - 8.13. Брати «продають» молоду.
  - 8.14. Теща підносить зятю оброк у горщику; молодий розбиває горщик.
  - 8.15. Молодий обдаровує родину молодої.
  - 8.16. Розплітання коси молодої й покривання голови наміткою чи серпанком.
  - 8.17. Виніс і поділ друзком короваю; вечеря в домі молодої.
  - 8.18. Прощання молодої з друзками: пригощання й дарування.
  - 8.19. Подружжя тричі обходять діжу серед двору.
  - 8.20. Складання приданого на воза; благословення батьками молодої.
  - 8.21. Зустріч подружжя хлібом-сіллю батьками молодого.
  - 8.22. Переведення через палаючу соломку, обливання водою.
  - 8.23. Молода пускає під піч привезену чорну курку. Загальна вечеря.
- #### **9. Обряд комори (вечір і ніч неділі)**
- 9.1. Молодих ведуть до комори.
  - 9.2. Вечеря молодих і акт дефлорації.
  - 9.3. Пред'явлення доказу цнотливості розпорядникам обряду та гостям.

IV етап (чоловік – жінка)

- 9.4. Гості під керівництвом друзка йдуть до батьків молодої дружини.
  - 9.5. Тричі обходять круг столу; батьки частують гостей.
  - 9.6. Пошанування чи зневага батька й матері.
- #### **10. Повесільні обрядові дії (понеділок, протягом дня)**
- 10.1. Уранці друзки приносять молодій дружині на сніданок ласощі.
  - 10.2. Дружина пече пироги й пригощає гостей.
  - 10.3. Чоловік із друзком і гостями везуть пироги й курку батькам дружини.
  - 10.4. Після гостини родичі й гості повертаються від батьків дружини.
  - 10.5. Молоде подружжя з гостями йдуть до церкви по благословення.
  - 10.6. Обряд перейми: для отримання викупу перегороджують дорогу столом.

10.7. Вдома в чоловіка гості дарують гроші, а дружка наділяє короваєм.

11. Обряд презви (вівторок, протягом дня)

11.1. Гостина в помешканні батьків молодої дружини.

11.2. Антигромадська поведінка: нескромні презвлянські пісні, ряджені.

11.3. Перевдягнені гості циганяць і ловлять курей по селу.

Побудувати дану структуру зумовила та ситуація, що поділ весільного обрядового циклу на три нерівноцінні етапи: до весільний, весільний і після весільний [4; 51]; або на окремі обряди [6; 52-552], що існував до цього часу, був досить примітивним і не надавав матеріалу для структурних досліджень. Традиційні розподіли обряду українського весілля на наведені складові, є недосконалими, оскільки в них відсутні підрівні поданих надто широко й недостатньо конкретизовано етапів сакральної дії.

Таким чином було створено структуру традиційного обряду українського весілля (циклу обрядів), що є поліелементною (тобто, поліепізодною). Поруч із тим, до визнаного як базовий розподілу складових є доречним додати, що обрядовій дії, що аналізується, передуює вступ (або пролог), який не береться до уваги у працях попередніх науковців.

Насправді, кожен обряд із весільного обрядового циклу складається з певної послідовності епізодів. Це означає, що завданням дослідження має стати більш деталізований структурний аналіз виокремлених дослідниками етапів (епізодів, елементів) сакральної дії. Поглиблення загально сприйнятої диференціації приводить до трактування відомих з наукової літератури складових сакральної дії на формотворчі елементи, наявність яких надає можливості трактувати кожну його складову як малий обрядовий цикл, із сукупності яких складається загальна весільна дія, що постає як свого роду *цикл циклів*, що утворює *великий обрядовий цикл*, під яким слід розуміти все весілля як таке. Якщо навести приклад одиниць поділу за зростаючою характеристикою, то він буде виглядати наступним чином: епізод (подія) – обряд або цикл обрядів (малий цикл) – великий обрядовий цикл.

Як критерії членування складових частин весільного обряду на менші структурні одиниці слід тлумачити такі ознаки: новорівневий, узагальнюючий повтор події; матеріально-духовна метаморфоза персонажів сакральної дії; зміна сакрального хронотопа. Саме наявність цих рис, або однієї з цих рис означають перехід від одного епізоду до іншого у межах переходу від однієї складової частини до іншої. Приміром, пролог містить у собі два епізоди: рада (перемовини) парубка з батьками щодо вибору дівки; перемовини матері (свахи, родички) парубка з батьками дівки.

Пролог весільної дії є передумовою до основного обрядового дійства. Оскільки відмова дівчини означає відхилення майбутньої дії, пролог може не дістати значення сакрального вводу в дію. Поруч із цим, пролог хоча є вступом до сакральної дії, в ньому відбувається набирання сакральних обертів, сакральної сили щодо розвитку майбутньої дії. Зокрема, в пролозі відбувається стягування учасників майбутньої дії.

Після ради парубка з батьками та при досягненні від них згоди стосовно вибору дівки, на другому етапі відбувається «виключення» парубка з сакральної дії. На перший план виходить його мати, сваха чи родичка як головний персонаж другого епізоду. Крім того, долучаються до дії нові персонажі – батьки дівки. Однак парубок присутній не особисто, а як дієве ім'я, певний генокод, оскільки все, що відбувається в подальшому, робиться від його імені й для нього. Виявляється що в першому й другому епізодах парубок з дівкою міняються місцями: у першому він є реальним персонажем, а вона – дієвим чи сакральним ім'ям, а в другому – навпаки. І він, і вона проходять ситуацію вибору без власної присутності. Порівнюючи це з музикологічними поняттями, таку зміну можна було б назвати рухомим контрапунктом.

Перші два епізоди повністю присвячені проблемі вибору: чи влаштує батьків вибір дівки парубком, чи влаштує парубок дівку та її батьків? Далі проблема вибору або вирішується й більше не повстає, або ж (якщо на якомусь етапі учасники не досягають згоди) завершується дійство й наступні обрядові епізоди стають неможливими.

Таким чином, можна стверджувати, що результатом даних епізодів має стати взаємне погодження, яке слід розглядати як ситуативний архетип. Функції всіх дійових осіб у прологовій дії в результаті ведуть до одного – досягнення згоди.

Наступна дія, пов'язана зі сватанням, примушує парубка зайняти позицію активного персонажа. Він запрошує найавторитетніших, найповажніших односельців бути сватами і засватати за нього дівку. Усі подальші дійові особи, що втягуються в обрядове дійство, є медіаторами, покликаними здійснити функцію зближення парубка й дівки.

Під час заручин результат метаморфози, перетворення парубка на нареченого, а дівки на наречену, закріплюється благословенням батьків. Це означає, що до дії залучаються вищі сили й

відбувається сакралізація обряду. А також головні особи ритуалу – парубок і дівка – перетворюються на сакральних персонажів – нареченого й наречену. Прихід нареченого з дружками до нареченої з дружками під час обряду торочин є драматургічним зламом, оскільки цей ритуал повторює дії заручин.

У весільному обряді використовується функція відображення чи віддзеркалення: наречений – наречена, батьки парубка – батьки дівки, помешкання молодого – помешкання молодої [1; 66].

Починаючи з прологу, обрядові дії являють собою повторення подій, але в різних хронотопах: перемовини відбуваються спочатку в помешканні парубка, а потім – у дівки. В обох випадках – це перемовини з батьками, але в першому епізоді з батьками парубка, в другому – дівки.

В обряді торочин віддзеркалення набуває й іншого значення. Обряд проходить одночасно в різних місцях: наречений запрошує дружків, а в той же час наречена робить те ж саме – запрошує дружок. Це ознаки симультанної дії. Перші збираються вдома в нареченого, другі – в нареченої. Така ситуація дає можливість висунути припущення, що дружки й дружки є двійниками нареченого й нареченої. Тобто весільна дія охоплює двійникові втілення чоловічого й жіночого начал. Дівич-вечір узагальнює попередні обряди заручин і торочин, оскільки від першого включає в себе ночівлю нареченого в нареченої, а від другого запрошення односельців.

Віддзеркалення в обрядовій дії триває аж поки наречений з ватагою дружків не з'являється вдома в нареченої. На цьому воно припиняється для обряду торочин, але не для всього весільного циклу. Віддзеркалення можна спостерігати під час бгання короваю, яке відбувається одночасно в обох помешканнях. Та й у самому весільному обряді гостина проходить одночасно як у молодої, так і в молодого. Але віддзеркалення не завжди вимагає часової єдності, тому до даної функції слід віднести обряди, що також є відображенням одного з іншим: сватання і заручини – посланці парубка йдуть до дівки, а на розглядини родичі нареченої відправляються до нареченого; понеділок після весілля гості проводять переважно у молодого, а вівторок, що пов'язаний з обрядом перезви – в молодої.

Оскільки парубок, як уже зазначалось, кілька разів протягом кількох днів навідує дівку, то такий прихід слід розглядати як грань внутрішнього циклу, що являє собою поліетапну обрядову дію. При цьому прихід парубка слід розглядати як константу, котра є протилежністю мобільним діям, які можливо змінювати та варіювати в часі й просторі. Приміром, заручини можуть відбуватися, як у день сватання, так і наступного дня й через кілька днів; розглядини й торочини взагалі не закріплені за певним днем і єдина до них вимога, щоб обряди відбулися до початку наступних обрядів; бгання короваю може проводитися як у п'ятницю, так і суботу. Натомість константа є незмінним чинником, як і послідовність подій та обрядів в середині ритуального циклу. Однією з таких констант є прихід головної дійової особи до помешкання судженої.

Вперше під час виконання обряду парубок приходить до дівки перед заручинами, вдруге – на торочини, втретє – на дівич-вечір, вчетверте – перед вінчанням і вп'яте – щоб викупити та забрати молоду. Те, що кожен наступний прихід являє собою одну й ту саму дію, але на якісно вищому рівні, доводить факт набуття персонажем нового статусу: вперше він приходить парубком у якого немає жодного підтвердження прав на дівку, вдруге – він уже наречений, що отримав хустку як свідоцтво певних домовленостей, він уже ночував у нареченої, втретє – приходить із дружками, які, як уже зазначалося, являють собою двійників нареченого й уособлюють чоловіче начало; а дружка пришиває йому до шапки квітку, що також підтверджує його статус і право. Отже функції від одного приходу до іншого розширюються.

Четвертий і п'ятий прихід здійснюється вже в статусі молодого, але й ці приходи не однозначні, оскільки між ними відбувається обряд вінчання. Тому останній прихід молодого свідчить про остаточне й повне право на молоду, оскільки процедури дотримані, тому залишається лише викупити й забрати її. Слід відзначити ще одну деталь: протягом проведення обрядового циклу парубок навідує дівку в різних статусах п'ять разів, але ці відвідини є тимчасові, оскільки він завжди повертається додому. Натомість молода приходить до помешкання молодого лише раз, перед обрядом комори, але назавжди. Це та принципова різниця, що розділяє представників антиномій – чоловічого й жіночого начал. Іншим подібним повтором є дарунки нареченого під час дівич-вечора та весільного обряду, а також хустка і рушники, які дівка подає парубку й сватам під час заручини та в день весілля, вшанування діжі й т.і.

Повністю приймаючи тезу Геннепа, що будь-який обряд означав перехід з одного соціального стану до іншого [2; 9], доповнимо її тим, що весільний цикл обрядів призначений виконати не один, а принаймні три переходи. Парубок і дівка після сватання та заручин здійснюють перший перехід і стають нареченим і нареченою. Таке найменування означає, що вони вже призначені (наречені) один одному в найближчому майбутньому стати подружжям. Такий соціальний стан і таке найменування використовувалися до самого дня весілля, а саме до обряду вінчання, після чого наречену іменують

молодою, а нареченого – молодим. Але й цей статус є тимчасовим, оскільки під час весілля молоде подружжя набуває нового стану – дружини й чоловіка. Цей перехід відбувається між розпусканням коси молодої та обрядом комори. Вірогіднішим є другий варіант, хоча можливо припустити, що колись це могли бути елементи одного й того ж обряду. А це означає, що існують підстави стверджувати про потрібну зміну архетипів: парубок – наречений – молодий – чоловік, дівка – наречена – молода – жінка. Таким чином, увесь весільний цикл можна розподілити на чотири етапи в залежності від зміни статусів головних осіб обряду, що являє собою ініціацію персонажів, а також зміну ще одного важливого елемента. Тут стикаємося з таким поняттям, як сакральний аперитив або ім'я-функція [5; 185], коли зі зміною статусу, змінюються сакральні імена та функції дійових осіб. Це є важливими метаморфозами на шляху досягнення молодими людьми певних соціальних статусів. Обрядові імена-функції головних осіб під час сакральної весільної дії мають один корінь: наречений – наречена, молодий – молода, на відміну від тих, що використовуються до обряду та після нього: парубок – дівка, чоловік – жінка (дружина).

Весільний обрядовий цикл, не зважаючи на свою яскраво виражену цілісність, не може використовувати континуальний (безперервний) хронотоп, бо обряди його розподілені в часі від кількох днів до кількох тижнів. Тому ритуальна дія всього циклу базується на дискретному хронотопі, а ще точніше на пунктирності сакрального хронотопа розділеного вторгненнями профанного часу й простору. Пунктиром вводяться й досить пізні християнські нашарування. Це є процесом сакралізації реального світу під час проведення ритуальних дій: профане перетворюється на сакральне, що являє собою ще одну метаморфозу ритуалу.

Висновки. Створена конструкція весільної обрядовості відкриває широкий простір для різноманітних структурних досліджень – віддзеркалень, повторів, архетипів, імен-функцій, метаморфоз персонажів, змін сакрального хронотопа тощо.

Список використаної літератури

1. *Байбурын А. К.* Ритуал в традиционной культуре: структурно-семантический анализ восточнославянских обрядов / А. К. Байбурын. – СПб. : Наука, 1993. – 238 с.
2. *Геннеп ван А.* Обряды перехода (систематическое изучение обрядов) / А. ван Геннеп ; пер. с фр. – М. : Вост. лит., 1999. – 175 с.
3. *Кухаренко О. О.* Побудова структури української весільної обрядовості / О. О. Кухаренко // Парадигма пізнання : гуманітарні питання. – 2016. – № 7. – С. 33-41.
4. *Маєрчик М. С.* Ритуал і тіло. Структурно-семантичний аналіз українських обрядів родинного циклу / М. Маєрчик. – Київ : Критика, 2011. – 326 с.
5. *Рощенко (Аверьянова) Е. Г.* Новая мифология романтизма и музыка (Проблемы энциклопедического анализа музыки) : монография / Е. Г. Рощенко (Аверьянова). – Харьков : ХНУРЕ, 2004. – 286 с.
6. *Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край.* Материалы и исследования / собр. П. П. Чубинским. – Т. 4 : Обряды: родины, крестины, свадьба, похороны. – СПб., 1877. – XXX. – 715 с.

References

1. *Baiburyn A. K.* Rytual v tradytsyonnoi kulture: strukturno-semanticheskyi analiz vostochno-slavianskykh obriadov / A. K. Baiburyn. – SPb. : Nauka, 1993. – 238 s.
2. *Hennep van A.* Obriady perekhoda (systematicheskoe yzucheniye obriadov) / A. van Hennep ; per. s fr. – M. : Vost. lyt., 1999. – 175 s.
3. *Kukharenko O. O.* Pobudova struktury ukrainskoi vesilnoi obriadovosti / O. O. Kukharenko // Paradyhma piznannia : humanitarni pytannia. – 2016. – № 7. – S. 33-41.
4. *Maierchik M. S.* Rytual i tilo. Strukturno-semantichnyi analiz ukrainskykh obriadiv rodynnoho tsyклу / M. Maierchik. – Kyiv : Krytyka, 2011. – 326 s.
5. *Roschenko (Averianova) E. H.* Novaia myfolohiya romantyzma y muzyka (Problemy entsyklopedycheskoho analyza muzyky) : monohrfyia / E. H. Roschenko (Averianova). – Kharkov : KhNURЭ, 2004. – 286 s.
6. *Trudy etnohrafychesko-statystycheskoi ekspedytsyy v Zapadno-Russkyi krai.* Materyaly y yssledovaniya / sobr. P. P. Chubynskym. – T. 4 : Obriady: rodyny, krestyny, svadba, pokhorony. – SPb., 1877. – KH. – 715 s.

ИССЛЕДОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ОБРЯДНОСТИ ПОСРЕДСТВОМ СТРУКТУРЫ СВАДЕБНОГО ЦИКЛА

Кухаренко Александр Алексеевич, кандидат филологических наук,
доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

Структура свадебного цикла представляет собой разделение обрядов на четыре малые циклы, которые отражают переходы действующих лиц на качественно новые уровни. Малые циклы, в свою очередь, делятся на

отдельные обряды и эпизоды этих обрядов, которые представляют собой события ритуального действия. Такая структура позволяет исследовать архетипы, имена-функции, отображения, повторы, метаморфозы персонажей, смены сакрального хронотопа.

Ключевые слова: украинская свадьба, обрядный цикл, структурные исследования, обряды перехода, имя-функция.

THE STUDY OF THE NATIONAL RITUALS BY MEANS OF THE WEDDING CYCLE STRUCTURE

Kukhareno Oleksandr, Candidate of Philology, associate professor,
Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

The structure of the wedding cycle is the division of the rituals into four small cycles that reflect the personages' transitions to a qualitatively new level. The small cycles, in their turn, are divided into separate rites and episodes of these ceremonies, which represent the events of the ritual action. This structure allows researchers to study the archetypes, names-functions, reflections, repetitions, the personages' metamorphosis, the change of the sacral chronotope.

Key words: Ukrainian wedding, ceremonial cycle, structural study, transition rituals, name - function.

UDC 392.51:398.838

THE STUDY OF THE NATIONAL RITUALS BY MEANS OF THE WEDDING CYCLE STRUCTURE

Kukhareno Oleksandr, Candidate of Philology, associate professor,
Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

The aim of this article is to analyze the national rituals by means of the wedding cycle structure.

Research methodology. The methodological basis of the article is the historical and systematic approaches. A vast diversity of existing publications on the topic, including monographs, artistic journal and newspaper articles have been reviewed.

Results. The created construction of the wedding rituals opens a wide opportunity for various structural researches – reflections, repetitions, archetypes, names-functions, metamorphoses of characters, the change of the sacral chronotope, etc. A wedding cycle of rituals is aimed at performing at least three transfers in the result of which a guy and a girl become a groom and a bride, then young married and finally – a husband and a wife.

Novelty. These studied stages are also denoted in the structure as metamorphoses of characters with the change of archetypes and names-functions. A wedding ritual cycle cannot use continual chronotope since its rites are distributed in time from several days to several weeks.

The practical significance. Therefore ritual performance of the whole cycle is based on a discrete chronotope, and more precisely on dots and dashes of a sacred chronotope divided by the invasions of profane time and space.

Key words: Ukrainian wedding, ceremonial cycle, structural study, transition rituals, name-function.

Надійшла до редакції 25.10.2016 р.

УДК 781.033

МУЗЫКАЛЬНАЯ КУЛЬТУРОЛОГИЯ КАК ДИСЦИПЛИНА МУЗЫКАЛЬНОЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Маркова Олена Миколаївна, доктор мистецтвознавства, професор,
зав. кафедри теоретичної і прикладної культурології,
Одеська національна музична академія ім. А. Нежданової, м. Одеса
dashaelena@gmail.com

У роботі виділяємо національно-ментальну специфіку просування музичної культурології в музично-науковому знанні. Культурологічний нахил музикознавства, як і культурологія загалом, посіли положення «методологічного стрижня» музично-наукової галузі, складаючи більшою мірою здобуток вітчизняної гуманістики в спрямованості на лінгвістико-мистецтвознавчу інтеграцію знання в традиціях Ю. Лотмана, М. Бахтіна, О. Лосева, Б. Асаф'єва та ін.

Ключові слова: музична культурологія, культурологія, музикознавство, дисципліни вищої школи, музична вища школа

Актуальность заявленной темы определена исключительной востребованностью в культурной ауре стран бывшего СССР знания, связываемого с культурологией как научной и учебной дисциплиной. В музыкальных вузах количество заявлений на специальность музыкальная культурология превышает заявки на многие традиционные музыкальные специальности, что объясняется, наверное, интеллектуальным спросом на музыкантов широкого университетского